

Pogrebne demonstracije prepovedane v Bostonu

Samo 200 oseb je dovoljenih v izprevidu, ko bodo v nedeljo popoldne peljali Sacca in Vanzettija v krematorij. Policija je tudi prepovedala oddajo dvorane za mrtvaški oder.

Boston, Mass., 25. avg. — Bostoni zdravstveni komisar je dovolil, da trupli Sacca in Vanzettija čakata do nedelje popoldne. Postava zahteva, da se mrlje pokopje ali seže v štirih dneh po smrti.

Toda policija je prepovedala vsake večje demonstracije pri pogrebu. Dovoljeno je samo 200 oseb, ki se smejo udeležiti izprevida po meste. Druga ovira, ki jo je naredila policija, je, da trupli ne smeta ležati v nobeni dvorani.

Sacco, Vanzettijev obrambni odbor je aranziral vse potrebno glede pogreba. Sorodniki in somišljeniki, kolikor je dovoljenih, se zberajo v nedeljo ob 2. uri popoldne v North End parku.

Izprevid se bo pomikal po glavnih ulicah Bostona in tudi mimo državne palače v Beacon streetu, kjer je oficijelna rezidenca guvernerja Fullera.

Zeneva, 25. avg. — Ameriški turisti so začeli zapuščati Zenevo vsled neprestanih demonstracij proti njim.

Berlin, 25. avg. — Okrog 50.000 komunistov je sredi ponovno demonstriralo v okolici biv. cesarske palače v Lustgarten.

Varšava, 25. avg. — Velika množica Sacco-Vanzettijevih demonstrantov je hotela sredi pokoriti tukajšnje ameriško poslanštvo.

Chicago, Ill. — Kakšne življenske razmere ustvarja kapitalizem za delavce, pokazuje tekstilna industrija, ki je ena prvih industrij, ki se je pričela razvijati v kapitalističnem gospodarstvu.

Chicago, Ill. — Debova spominška družba prevzame postajo z dnem prvega oktobra.

Chicago, Ill. — Izredno veliko naraščanje Kmečke unije v Kitaju je nase obrnilo pozornost vsega sveta.

Washington, D. C. — Razlika med belopoltniki in zamorel postaja vedno večja, akoravno ustava pravi, da imajo vsi državljani enake pravice.

Moskva, 25. avg. — Leon Trockij se je večer razgovarjal z delegati neoficijelne ameriške delavske misije.

TEKSTILNA INDUSTRIJA V DANAŠNJEM SVETU

Najnižja tedenska meza v tej industriji je v Indiji, najvišja pa v Združenih državah.

Chicago, Ill. — Kakšne življenske razmere ustvarja kapitalizem za delavce, pokazuje tekstilna industrija, ki je ena prvih industrij, ki se je pričela razvijati v kapitalističnem gospodarstvu.

Poročilo, ki je bilo sestavljeno za ekonomsko konferenco v Zenevi in ki se nanaša na dvanajst narodov, nam pripoveduje o divji konkurenci, ki vlada v tekstilni industriji.

Priljubljen je izredno slab na Angliki, to je v deželi, kjer je tekstilna industrija v Združenih državah je pa največ odvisna od tujih trgov, posebno v Aziji, Afriki in Južni Ameriki.

Britska industrija pada od leta do leta v večjo depresijo. Britski tekstilni delavci ne zaslužijo le malo na teden, ampak tudi ne delajo ves teden.

Britski kapitalisti pa vseeno izvažajo stroje za izdelovanje tekstilov v dežele, v katerih je nastala največja konkurenca britski tekstilni industriji.

Privatni interesi bi se radi polastili vodnih sil za vsako ceno in jih spremenili v električno silo, da bi jim ameriško ljudstvo plačevalo davak prihodnje stoletje.

Chicago, Ill. — Ko je bila pred nekaj dnevi Aurora D'Angelo, italijanska dijakinja, že drugič aretirana tekoma demonstracij za Sacca in Vanzettija, jo je policija poslala v mestno opazovalnico za umobolne.

Tokio, 25. avg. — Japonsko bojno floto je letos zadela že druga velika katastrofa.

Dve bojni ladji sta trčili pri manevrih.

Sto japonskih pomorščakov utonilo pri koliziji.

Chicago, Ill. — V aredo zvečer je policaj Robert Fleming s postaje Gresham zapeljal svoj avto v garažo v ozadij svojega doma.

Moskva, 25. avg. — Gospa Klepikov, vohunka v službi Anglije, je bila večer ustreljena.

Debova radiopostaja v New Yorku prisiljena na izproseni ime

To se je zgodilo na informacije zvezne radiokomisije. — Nasilja bo samo njegove prve črke.

Chicago, Ill. — Debova spominška družba obvešča javnost, da bo postaja v spomin Debas poznana pod črkami WEVD.

Zaupniki bodo prevzeli postajo dne 1. oktobra. Oddajala bo stvari, ki interesirajo delavce. Znanstvena predavanja, podučni govori o politični, strokovni in združni delavski organizaciji.

Dasiravno ni bila ta postaja še pod kontrolo delavstva, se je sila nje glas v interesu delavstva. Bili so oddani govori za ohranitev življenja Sacca in Vanzettija.

Delavstvo proti izkoriščanju reke Potomac

Zastopniki delavstva nastopijo pred zvezno komisijo za odajanje električne sile.

Cumberland, Md. — Organizirano delavstvo v distriktu Kolumbije in Maryland se je odločilo, da vloži močan protest proti privatnemu izkoriščanju vodne sile reke Potomac.

Delavska centrala želi, da se okolica ob reki Potomac izprosi in ohrani kot narodni park, ako se izrazi njena sila vodopadov za proizvajanje električne sile.

Delavska centrala želi, da se okolica ob reki Potomac izprosi in ohrani kot narodni park, ako se izrazi njena sila vodopadov za proizvajanje električne sile.

Anarhistka je izredno bistr pamet!

Chicago, Ill. — Ko je bila pred nekaj dnevi Aurora D'Angelo, italijanska dijakinja, že drugič aretirana tekoma demonstracij za Sacca in Vanzettija, jo je policija poslala v mestno opazovalnico za umobolne.

Tokio, 25. avg. — Japonsko bojno floto je letos zadela že druga velika katastrofa.

Dve bojni ladji sta trčili pri manevrih.

Moskva, 25. avg. — Gospa Klepikov, vohunka v službi Anglije, je bila večer ustreljena.

KMEČKA UNIJA NA KITAJSKEM GLAVNA SILA

Največjo reakcionarno silo pa tvori majhno število zemljičnih gospodarjev.

Chicago, Ill. — Izredno veliko naraščanje Kmečke unije v Kitaju je nase obrnilo pozornost vsega sveta in zato se ni čuditi, da je odšlo v Kitaj več opazovalcev, da študirajo ondote socialne razmere in pojave.

Močnejši vodilni kitajski agrarci, pravi, da tvori 2.000.000 kitajskih zemljičnih posestnikov največjo reakcionarno silo v Kitaju.

Kmetov v Kitaju je 320.000.000. Izmed teh so zopet najbolj konservativni kmetje, ki lastujejo svoj svet in teh je 120.000.000. Kakšnih deset odstotkov kmetov, t. j. 12.000.000, pridelata toliko, da jim nekaj ostane koncem leta.

Glavna sila revolucionarnih kmetov obstoji iz napol svobodnih kmetov, kmečkih najemnikov in vaških revežev.

V vseh je tudi nekaj izmečka. To so ljudje, ki so bili ogoljufani za njih svet in nimajo denarja ali sredstev za preselitev še v itak preobjudena mesta.

Lahko se reče, da sta okoli dve tretjini kmetov (220.000.000) naklonjeni revoluciji in se zanimata za uspeh revolucije. Okoli 60.000.000 jih je omahljivih, in samo 40.000.000, viševalec degeneriranca, tatove, morilce, prostitutke, tvorijo pa reakcionarne sile.

Meseca junija je Kmečka unija štela okoli 10.000.000 članov. Od tega časa so pa razne province poročale, da se je število članov Kmečke unije zelo pomnožilo.

Poljedelstvo v Kitaju propada zadnjih trideset let. Čaj je bil skozi več let eden glavnih kitajskih produktov. Leta 1880 je še 45 odstotkov kitajskega izvoza tvoril čaj.

Iz Kitaja se je izvozilo tudi veliko svile. Še v začetku sedanjega stoletja je Kitaj producirjal največ svile.

Plemensko razlikovanje se vedno bolj širi po tej deželi

V pensijskem departmentu so že zamorce odrnili samo k enemu delu.

Washington, D. C. — Razlika med belopoltniki in zamorel postaja vedno večja, akoravno ustava pravi, da imajo vsi državljani enake pravice.

Tako ločenje zamorakov delavcev od belopoltnih pri delu, se je izvedlo akoraj v vseh departmentih.

To razlikovanje med zamorel in belopoltniki je že tako splošno v Washingtonu, da bi človek kmalu mislil, da se Washington nahaja kje v južnih državah.

Glavna sila revolucionarnih kmetov obstoji iz napol svobodnih kmetov, kmečkih najemnikov in vaških revežev.

Zveza ameriških delavcev in farmerjev ugrana

Williamstown, Mass. — Henry A. Wallace, urednik "Wallacea Farmerja" in sin bivšega poljedelškega tajnika v Harding-Coolidgevem kabinetu, je 24. t. m. priporočal politično unijo farmerjev na zapadu in jugu Združenih držav ter industrijskih delavcev na vzhodu.

Wallace je govoril v tujaknjem političnem inštitutu in med drugim je rekel: "Na ameriškem političnem polju je dovolj prostora za stranko farmerjev in delavcev, ki bi se morala zanimati za vprašanje, kam vodi sedanja rapidna eksploatacija naravnih zakladov in naraščajoča industrializacija in koliko doberka imajo od tega dvojega oni, ki največ delajo in najmanj dobijo za svoje delo."

Nesreča v Angliji; 12 ubitih.

London, 25. avg. — Sredi se je prekučil vlak z izletniki pri Seven Oaksu, 27 milj južno, vzhodno od Londona in 12 oseb je bilo ubitih ter 60 ranjenih.

ko iz Japonske. In danes? No, danes se izvozi veliko manj svile iz Kitaja, kot iz Japonske.

Riž je bil tudi eden glavnih produktov Kitaja. Zdaj pa ne more še toliko producirati, da nasiti svoje lastno ljudstvo. Ti fakti povedo, zakaj je kitajski kmet postal nezadovoljen in se je pridružil revoluciji.

TROCKIJ V RAZGOVORU Z AMERIŠKO MISIJO

Dal je razna pojasnila glede diktature proletarijata in napovedal nove vojne ter splošno evropsko revolucijo, kateri mora slediti tudi ameriška.

Moskva, 25. avg. — Leon Trockij se je večer razgovarjal z delegati neoficijelne ameriške delavske misije, ki je obiskala sovjetsko Rusijo.

Trockij je dejal, da Združene države predstavljajo danes pod masko politične demokracije režim najbolj koncentrirane kapitalistične diktature. Na drugi strani je sovjetski režim diktatura delavskega razreda, ki nima nobenega vzroka, da bi skrivala svoj pravi značaj.

Ameriški delegat je so vprašal Trockija, zakaj nima današnja Rusija svobode govora in tiska. Trockij je odgovoril, da tiskovna svoboda v Ameriki ni nič drugega, kot da svobodno kupijo dva desetletja časopis, ki ga tiska buržoasni žurnalisti in financirajo kapitalisti.

"Kaj nam je treba storiti, da Amerika prizna sovjetje?" je vprašal eden Američanov. "Glavna ovira je," je rekel Trockij, "ker sta tukaj nasprotujoči si naturi dveh režimov. Amerika je najperfektnjša izrazitost kapitalizma, sovjet pa je prvi grobi obracec socialistične družbe. Oni, ki diktrirajo Ameriki, nečejo misliti na padec svojega sistema v bodočnosti, mi pa tudi prostovoljno ne spreminimo našega sistema."

Trockij je nadaljeval, da bo velik korak napredka, če delegatje ob povratku v Ameriko povedo svojim rojakom, da so vjet ni tako slab kot jim ga silkajo njegovi sovražniki in da komunisti, čeprav sovražijo za sabo lastnino, spoštujejo pogodbe, ki jih sklepajo s kapitalisti.

Dalje je rekel, da ni res, da je sedanje vojno pripravljane posledica notranje borbe v ruski komunistični stranki. Nekdo mu je namignil, da opozicija, katero vodi on (Trockij) hoče imeti vojno, da se laglje polasti vlade. To je laž. Politika vseh komunistov je, da vlada mir, ki je najbolj potreben za ohrano sovjetskega sistema. Ampak kapitalistične države, ki so se srečno zmuzile nazaj na predvojno stopnjo, ustvarjajo razmere, iz katerih se avtomatično porodi nova vojna.

Trockij je rekel, da prav gotovo kakor pride nova evropska vojna, tako gotovo bo sledila evropska revolucija. Uspešna revolucija v Nemčiji, Angliji ali v vsi Evropi s pomočjo sovjetske Rusije silno razvije produktivne sile na socialistični podlagi. To skrajša borbo in skrajša tudi zakanenitev, katero je zgodovina dala Združenim državam. Revolucija v Ameriki mora slediti revoluciji v Evropi. Komunistična stranka je soglasno za ohrano miru, ali če bo napadena, se bo ljuto bojevala za zmago revolucije.

(Dalje na 2. strani.)

DEKLE PRETEPLA VIOMILCA.

V hitrici je odnesel s sabo okenska zgrinjala.

Cleveland, O. — Neznani vlomilec je vromil v sobo 17letne Lillian Galansk in jo zagrabil za vrat. Dekle se ni osvobodilo le vromilkevega prijema, ampak je vromilca tako obdelal s pestmi, da je hitro bežal skozi okno in v hitrici potegnil okenska zgrinjala za saboj.

Policaj oropan vsega.

Chicago, Ill. — V aredo zvečer je policaj Robert Fleming s postaje Gresham zapeljal svoj avto v garažo v ozadij svojega doma.

Moskva, 25. avg. — Gospa Klepikov, vohunka v službi Anglije, je bila večer ustreljena.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2557-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society

Owned by the Slovene National Benefit Society

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepanju n. pr. (July 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ostavi list.

IZRODEK BOLNIH MOZGANOV.

Dnevnik "Waukegan Sun" je dne 18. avgusta t. l. prinesel oglas z velikim napisom "Drag them out!" Poleg oglasa je priloženo na ravno tisti strani odprto pismo, ki najbrž spada k oglasu, tako da je vse skupaj plačan oglas. Oglas in pismo pokazujeta, da oni, ki so sestavili oglas, in oni, ki je pisal odprto pismo, najbrž ne poznajo zgodovine in ustave Združenih držav in da bi tem ljudem prav nič ne škodilo, akoravno so rojeni v Ameriki, da bi se poslali v šolo, v katerih podučujejo tujezemce, kadar se zglasijo za državljanke papirje.

Tako bi izvedeli, da je vse, kar so danes Združene države, plod umskega in ročnega dela ljudi, ki so se izselili v Ameriko, ali pa njih potomcev. Kadar bi zgodovino Združenih držav preštudirali, bi bilo zelo pametno, da sebi zastavijo vprašanje: "Kaj bi se zgodilo z Združenimi državami in kakšne bi bile razmere v njih, ako bi se iz njih kar čez noč izselili vsi oni, ki so se priselili vanje iz Evrope, in njih potomci? Logičen odgovor bi bil ta, da bi se Združene države prav kmalu nahajale v takem stanju, v katerem so bile, preden je Kristof Kolomb odkril ta kontinent.

Oglas ima očiten namen ščuvati podjetnike, bankirje, trgovce, sploh vse, kar spada k bizniškemu svetu, na najnesramnejši način proti tujezemcem in njih potomcem, ki malo boljše poznajo zgodovino in ustavo Amerike in Združenih držav, kot oni, ki so sestavili ta oglas. Za to je na mestu, da ti bistroumni hujskači zastavijo sebi vprašanje: "Kakšne bodo posledice, ako se deportirajo kar čez noč vsi tujezemci, ali če jih kaka nevidna sila kar čez noč pomori vse in njih potomce, ki opravljajo umsko in ročno delo v trgovini, industriji in na polju?" Gospodarski položaj bi v Združenih državah kmalu postal tak, kakršen je bil, ko so pričeli prihajati prvi izseljeniki iz Evrope. Kjer so danes bulevarji, gladke ceste, cvetoča mesta in velike industrije, bi polagoma pričela rasti trava in drevje in nastajala bi džungla, ako bi se bankirji, tovarnarji, razni drugi industrijalci in trgovci ne prišli umskega in ročnega dela. Ako bi šli delat, bi vseeno ne mogli preprečiti razpada civilizacije. Današnje moči in sija Združenih držav bi bilo kmalu konec, ker bi bilo število ljudi premajhno, da izvrše vse delo, ki je potrebno za obstoj in razvoj Združenih držav.

Ze ti argumenti povedo, kako malo znanja in izobrazbe imajo ljudje, ki pridigajo sovraštvo proti tujezemcem. Pa tudi ustave menda niso nikdar čitali ti ljudje, ali pa hočejo biti več kot ustava Združenih držav, za katero so očetje te velike republike darovali svoj imetek in življenje.

Ustava Združenih držav garantira svobodo govora, zborovanja, tiska in združevanja. Ljudje, ki pridigajo sovraštvo do inozemcev, pa kličejo sebi enako ozkosrčne in nevedne ljudi, da naj tujezemce, ki so toliko odkritosrčni, da povedo svoje misli odprto in jih ne prikrivajo, izženejo iz Združenih držav, pridržijo naj pa le one, ki bodo še poljubovali palico, s katero se jih tepe. Ako bi bili očetje te velike republike tako ponižni ljudje, ljudje, kot zahtevajo danes ozkomišleči ljudje od tujezemcev, ki so se v zadnjih desetletjih priselili v Ameriko, tedaj bi bile Združene države še danes del britskega imperija. Ljudje, kot so bili Washington, Adams, Jefferson in na tisoče drugih, so se žrtvovali, da danes uživajo sadove njih dela taki ljudje, ki ne poznajo idealov teh velikih mož in ki v oglasih hujskajo proti tujezemcem in tako dokazujejo, da niso vredni dedščine revolucionarnih očetov te republike.

Da v resnici ti hujskači ne mislijo še tako daleč kot sega njih nos, je dokaz v tem, kaj bi se zgodilo, ako bi ves svet odgovoril z bbjotom ameriškega blaga na hujskanje in izganjanje tujezemcev?

Če se kdo norčuje iz ustave in postav Združenih držav, tedaj so ljudje, ki brez miselnosti in tjevendan hujskajo proti tujezemcem in kriče, da se naj deportirajo oni tujezemci, ki ne priznajo za modrost njih bedastoč, ki niso zapisane v ustavi Združenih držav, ampak so le izrodek 17. bolnih možganov.

SLIKE IZ NASELIN

Resolucije proti nasilnim podjetnikom.

(Iz več krajev je uredništvo že prejelo resolucije, katere so premogarake naselbine po Pennsylvaniji sprejele in poslane na okraje z zahtevo radi nasilnega postopanja kompanij in kričanja ustave. Ena takih resolucij je bila sprejeta od državljanov v krajih: Library, Snowden, Bruceton, Broughton, Molebauer in Castle Shannon v Pennsylvaniji ter poslana na okrajnega šerifa za Allegheny. Slededeo resolucijo so podpisali farmarji, profesionalci in trgovci okrožja Bethel in jo poslali šerifu Braunu:

RESOLUTION.

We, the citizens of Bethel Township, Allegheny County, Pa., beg to submit the following resolution to the sheriff of this county.

Greeting:

WHEREAS, some of the coal operators in the Pittsburgh District for the past two years have been trying their utmost to destroy the organization of the United Mine Workers of America, by defying the State and Federal laws; and

WHEREAS, the Pittsburgh Coal Company openly repudiated its agreement with the United Mine Workers of America, and embarked upon a campaign of brushing aside law, honor and decency, in its effort to establish "Open Shop System"; and

WHEREAS, the Pittsburgh Coal Company has imported men of all descriptions of which many are of a desperate character, armed with deadly weapons, jeopardizing the interest of our people, and are a serious menace to the peace and safety of the citizens of this community. Razor and gun reigns in the mining camps. Bootlegging, prostitution, rape, murder and crimes of all degrees are going on under the protection of the company's armed guards. Children of these people come to school armed with knives, ice-picks and other weapons dangerous to the safety of our children; and

WHEREAS, the sanitary conditions in the mining camps, housing these imported people, are to our knowledge, deplorable and dangerous to the public health. The children of clean living citizens going to school are compelled to associate with the children of these imported people of very low standards and are being subjected to infections and contagious diseases of various kinds; and

WHEREAS, the Pittsburgh Terminal Coal Corporations has adopted a system similar to that of the Pittsburgh Coal Company, which is dangerous to the peace and safety of the citizens of this community, and detrimental to the farmers, professional and business men of this county in general; and

WHEREAS, the system of the coal companies is obstructive to the local and county peace officers in the performance of their duty to which they are lawfully assigned; and

WHEREAS, the Pittsburgh Terminal Coal Corporation has full knowledge of these facts, thereby wilfully defying the moral and civil laws of the State and Nation; and

WHEREAS, the law-abiding citizens of Allegheny County, are determined to culminate these outrages and stamp out this lawlessness which has surrounded us, as well as our families, and which certainly would not be tolerated by the public, were they aware of the true situation; and

WHEREAS, the enforcement of the Sheriff's proclamation is unfair, unjust and being enforced without any reasonable cause, depriving the law-abiding citizens, both union miners and business men of Allegheny County, of their constitutional rights, and protecting those who are wilfully defying the law to serve their own selfish motives, thereby destroying the very vitals of the American standard of living; therefore be it

RESOLVED, that we, as law-abiding citizens of Allegheny County do hereby condemn the ruthless system of the coal operators and the functioning of low moral standards of living; and be it further

RESOLVED, that we, law-abiding citizens of Allegheny County do hereby appeal to the Sheriff of said County, to assist us with powers given unto him to oust this lawlessness from our community. We further appeal and suggest that the proclamation be laid aside, or so modified, giving the citizens of our county an opportunity to assist in a general way to restore peace and happiness as formerly existed in the Pittsburgh District, under the banner of the United Mine Workers of America.

Respectfully submitted and signed by the citizens of Bethel Township:

(Podpis.)

Resolucijo proti odredbam šerifa so sprejeli tudi člani lokalne unije št. 2246 U. M. W. of A. v Marstellerju, Pa., odkoder poroča James Vidmar, ki piše:

"Tu imamo šerifa, ki ga je imenovala kandidatoma Cambria Steel Co. in volili bi si bili kmalu vrstove polomili, ko so hoteli na voliče oddajati zanj glasove, da jim vlada v okraju Cambria. Od kompanije postavljeni boss je res boss, kakor so vsi bossi po jamaš.

Tudi pri nas smo na stajki. V tej stavki je proti nam izdal šerif tako proklamacijo, da se zgražajo celo stari dobri republikanci, ki pravijo, da take proklamacije še niso videli na drogah v našem "svobodnem" okraju. Zal mi je, da ne morem poslati enega iztisa proklamacije, ali pošiljam pa kopijo resolucije, ki je nekak protest od našega lokalnega rudarske organizacije. Ker vem, da veliko Slovencev dela v tem okraju, se mi zdi umestno, da je protest priobčen tudi v Prosveti, samo da bodo rojaki videli, kako nastopajo z nami ljudje, ki smo jih sami izvolili."

Resolucija je naslovljena na gubernerja Fisherja in na sodnike okraja Cambria, kakor tudi na Carla Steurja od okraja Cambria, in se glasi:

Greeting: We, the members of Local Union No. 2246 U. M. W. of A., in special meeting assembled along with other citizens of Marsteller, Pa., passed the following resolutions in protest against the drastic proclamation issued by our sheriff, Carl Steur of Cambria County.

Whereas, we believe that the said proclamation was unnecessary and uncalled for, and

Whereas, we believe that it infringes upon our rights as peaceful citizens and inhabitants of the Commonwealth of Pennsylvania, by taking away the rights of free speech and free assemblage, and

Whereas, said proclamation would make it appear as if a state of war exists or that the people of Cambria County are savages, and

Whereas, we believe the said proclamation a disgrace to this part of our Commonwealth;

Therefore, be it resolved, that we ask all citizens of Cambria County to request our sheriff to withdraw the said proclamation and have these drastic notices taken down.

(Slededeo podpisal resolucijskega odbora lokalne unije ter podpisal raznih trgovcev in obrtnikov in tudi šolskega vodja v Marstellerju, Pa.)

Potek stavke.

Power Point, Ohio. — Vsaki dan berem Prosveto in ne vidim nobenega dopisa iz te okolice, pač pa čitam, kako se godi po raznih krajih. Kar me najbolj zanima in mislim, da vsakega naprednega delavca, je to, kakšno slovo od kapitalistov odvisni v teh slabih časih.

Dne 15. julija je Seger Coal Co. in Penn. Coal Co. povabila delavce naj gredo delat za plačo po lestvici leta 1917, ker pa za to malo plačo niso delavci hoteli iti na delo, so dobili od drugega stavkokaza, tako je došla Seger Coal Co. 18. julija 40 stavkokazov.

Zbralo se je unijsko ljudstvo skupaj in pokazalo, da je stavka. Ko je unijsko ljudstvo stavkokazom pripovedalo, da je tu stavka, da so se baronom prodali, se je zavzel ogenj pri sosedu J. Zimermanu in predno se prišli ljudje do mesta ognja, je bilo že nemogoče rešiti njegovo poslopje. Zgorele so štiri hiše dve kompanijski in dve privatni. Med časom ognja so pa srečno odšli stavkokazi. Imeli so pri ložnost it, da jih unijsko ljudstvo ni nadlegovalo.

Samo devet treditratnih mož ki nimajo nobenega pojma o delu, je ostalo, da pumpajo vodo iz jame, ali premoga do danes še niso pokazali.

Seger Coal Co. je zaprla jamo še v decembru 1926 a pretvezo, da je premog prepocen in delavec drag. Vodo sta dva unijska delavca pumpala od dec. 1926, do julija.

Sedaj hodi devet neunijskih postopačev v jamo, da pumpajo vodo in imajo svojo dnevno plačo \$5.00. Poleg tega pa še deputičji pazijo nanje.

Kakor je slika, pridejo največ stavkokazi iz Westmorelanda, Pa., ker ima Seger Coal Co. tudi tam premogokope. Baroni so ljudstvo preslepili s tem, da ni bilo tu še nikoli unije in da je vse mirno.

Opozarjam, naj nikdo ne pride sem za delom, dokler je stavka.

East Liverpools, Ohio, katere baroni sami vozijo svoje izkoriščevalce na delo in zopet domov.

Ne vem, koliko časa se bo to prevažanje baronom zljubilo. Upam, da bodo kmalo sili prevažanja.

Kličem vse delavce, kakor tudi žene in otroke, držimo skupaj. Hodimo na pikete, da bodo videli stavkokazi in baroni, da je naša organizacija U. M. W. of A. močnejša in da se jim ne prodamo. — Poročevalka.

Posiv k sodelovanju.

Milwaukee, Wis. — Več let so že deluje v naši naselbini za to, da bi si Slovenci postavili svoj narodni dom.

Nekaj jih je, ki so zvesti pri tem delu od prvega početka, drugi pa se polagoma pridružujejo.

Po dolgem delovanju sem se odločil, da tudi jaz prvič podam par besed v javnost, o tem delovanju. Čutim nekakšno dolžnost, da kot predsednik izrazim veselje v letošnjem letu.

Sedaj deluje Slovenski dom inc., pod varstvom postav v Wisconsinu.

Zatoraj upam, kakor tudi želim, da bodo naši rojaki brez vseh nadaljnih pomislekov podpirajo delo, razširjajo idejo, ki se je porodila v nekdanji družbi z imenom "Zedinjeni Slovenci" in da bi v vsakem oslru priskočili na pomoč, ker se gre za pravi skupni napredek vseh tu živčih Slovencev.

Lahko pokažemo velike in čulovite uspehe, samo če hočemo. Med nami so vsa potrebna sredstva za to. Le združenja in notne misli je treba pri takih lelih.

Pokažimo, da Slovenci, razcropljeni narod po vsem svetu, namo stopti skupaj in biti združeni v tujini, kadar se gre za naš skupni dobrobit.

Lahko smo dobri ameriški državljani, pa tudi dobri zagovorniki našega lastnega maternege jezika.

Ce bomo taki, spoštovali in pripoznali nas bodo Američani n tudi naša bodočnost, to je mladina, bo ponosna na nas in naša dela, kadar bo prišla do poznanja, ko bomo že počivali v zemlji.

Direktorij in še bolj odbor Slovenskega doma, se je trdno avzel da bo storil vse, kar je v njih moči, da spravi skupaj močno silo, da z njo pokažemo kaj zmoremo.

Zato kličem še enkrat vsem slovensko govorečim, priskočite na pomoč, pri delu za Slovenski dom v Milwaukeeju, Wis. — Frank Lustik, predsednik.

JEŽICE

(Kogar ne sbeležje, ta ne stoka.)

Jim Murphy, profesor teologije, je dognal, da oficijelni jezik v nebesih je italijanski, v peklu pa latinski.

Puritanci v Bostonu so dvignili ceno radikalcev, znižali pa ceno zlatemu teletu.

Interesantno je, kako se meščaki pri franciskanskem organu nitro izdajo, kadar so proketo jezni.

Zanimivo je tudi to, da franciskanski brbljači ne znajo drugega kot pačiti imena in pogrevati sedem let staro babjo godo a la kuš Urša, kadar jih tresee elena jeza.

Ameriška justica ne potrebuje zaveze na očeh, ker sploh nima oči.

CELO MESTO PRODANO.

Cena je bila \$91.000.

Manchaug, Mass. — Kompanijsko mesto tvrčke B. B. & R. Knight, obstoječe iz treh tovarnen in sedemdeset kompanijskih hiš, je bilo prodano na javni dražbi za \$91.000. Arhitekti in stavbinski podjetniki izjavljajo, da bi bilo treba najmanj milijon dolarjev za zgradbo enakoga mesta. Hiše so bile prodane po \$970, tovarne pa za \$23.100. Vse je šlo skoraj za skledo ječe. Fraznik rok so odšli delavci, ki so gurali za kompanijo.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Kje bo dolar čez 500 let!

Listi poročajo, da je neki trgovec a sadjem po imenu William Stellaema iz Hollanda, Mich., nalodil v banki en dolar s pogojem, da ne sme biti dvignjen 500 let in toliko časa se morajo nabirati v banki tudi obresti ter obresti od obresti. Leta 2427 se naj nabrana vsota dvigne in razdeli med Stellaemove potomce, ako jih bo kaj, in sicer naj dobe potomci v Michiganu 75, ostali v Ameriki pa 25 odstotkov vsote.

Neki čikaški bančni uradnik, ki ga je ta vest zelo zanimala — bankirji se zanimajo za take reči — je izračunal, da iz tega dolarja naraste v petsto letih vsota \$2,900,000, računajoč obresti treh odstotkov, če se računajo le od naraščajočih dolarjev, ne od centov.

Potomci optimističnega michigankega trgovca ne bodo nikdar delili malo manj kot treh milijonov dolarjev v letu 2427. Stavite kar hočete, da ne bodo. Tako gotovo kakor jutri izide sonce ne bo več čez petsto let tiste banke v Hollandu, ne bo dolarske valute in ne bo Združenih držav. Ljudje, ki bodo takrat živeli na tem kontinentu, bodo samo še čitali, da so enkrat tukaj bili bankirji in dolarski magnetje; čitali bodo in se smejali.

Omenjena vest spada torej med smešnice. Kar je zanimivega na njej, je ponovno razkritje sedanjega izsesavajočega ekonomskega sistema. Vidimo namreč, da je en sam dolar v stanju pomnožiti se v petsto letih na dva milijona.

Ivan Molek:

Dežela bakra nekdanj in zdaj

(Dalje.)

Bilo je strogo katoliško in avstrijsko patrijotično, kar se sklepa iz tega, ker je imelo poleg ameriške tudi avstrijsko zastavo, katero je leta 1888 naročilo iz stare domovine in katero je večkrat nosilo v paradi po mestu, dočim so člani korakali odti z dolgimi regalijami in s kapami na glavah, ki so bile posnete po avstrijskih vojaških kapah.

Prvi calumetski Slovenci so bili večinoma trgovci. Pukopili so zemljišča in postavili prodajalnice in gostilne. Drugi so spekulirali z železnimi. Nekateri so zelo obogateli. Med temi je bil Peter Rupe iz Poljan pri Črnomlju, ki je postal milijonar. On je bil delničar Calumet & Hecla Co. in lastnik mnogih prodajalnic ter stanovanjskih hiš. Druga bogatina sta bila brata Vertina, ki sta imela največjo prodajalnico severno od Milwaukeeja. Eden teh še živi, a njegovo bogastvo — kakor sem bil informiran — se je precej skrcelo. Calumet je pa bil premajhen, da bi bili vsi bogatini. Kasnejši naseljenci so si morali služiti kruh v rudnikih. Teh je bilo vedno več in v nekaj desetletjih je calumetska naselbina narasla na okrog 12,000 prebivalcev. Višek je slovenska naselbina dosegla tik pred veliko stavko leta 1913, nato pa je prišla katastrofa.

Calumetski Slovenci so imeli prej svoje podporne društvo kot svojo cerkev. Društvo je financiralo gradnjo prve lesene cerkvice, ki je bila otvorjena 1890. V jeseni 1902 je pa cerkev zgorela. Ko sem 1. maja 1903 prišel v Calumet, je še stal kup ožganih desk na pogoriščju. Nato so farani postavili katedralo iz rdečega kamna in z dvema zvonikoma, ki je stala za tiste čase naravnost ogromno vsoto \$100,000. Rekli so, da "Calumet mora posekati Joliet in vse slovenske fare v Ameriki." Res jih je posekal, ampak posekani so bili tudi žepi faranov — in danes morajo pomagati Poljaki, da ni cerkev prazna.

Naselbina je imela tudi svoj časopis. Rekli so, da se lahko v vsakem oslru kosajo z drugimi naselbinami. V resnici je bila stvar drugačna. Leta 1900 je prišel v Calumet Frank Schwei-

iona in devetsto tisoč dolarjev. Vsa ta ogromna vsota predstavljala, razen enega dolarja, same obresti, ki se naberejo v tem času.

Kdor gleda skozi očala kapitalističnih principov, se mu zdi to dobro. V tem je namreč zapodena ideja varčevanja. Saj so naredili razne rečenice: Zrno do zrna pogača itd. Ej, kakva moč je v denarju! Hranite, hranite, Janezi!

V luči hladnega razuma je pa drugače. Poznati je treba bankarski sistem od njegove prave strani: Dolar, ki se zakopje v zemljo ali drži na polici, ne prinese mladih; ta se ne množi. Treba ga je nesti v banko. V banki pa dolar ne počiva. Tam šele dobi magično silo razmnoževanja. Kako? S tem, da ga bankir posodi drugemu, ki ga bolj potrebuje kot oni, ki ga je shranil. In oni, ki ga je dobil na posodo, plača še enkrat toliko obresti kakor plača bankir hranitelju. Dolžnik pa ne more plačati obresti, če ne proizvaža česa, kar se lahko pretvori v denar. Denar sam na sebi ni vreden nič, ako ni za njim blaga, dobrin; blaga, dobrin pa spet ni, ako ni delavcev, ki vse to proizvajajo. Koncem konca je denar le delo. Denar v banki se množi, ker mnogi dajejo sadove svojega dela banki.

Vzamimo, da dolar povprečno predstavlja eno uro dela. Ako je torej res, da v 500 letih naraste dolar na blizu tri milijone dolarjev s pomočjo samih obresti, pomeni to, da morajo delavci v tem času uložiti za to vsoto 2,900,000 ur dela.

ger iz Črnomlja, velik in trebušat mož. Bil je menda notar v Ribnici. Izolčan in inteligenten človek, ampak zapit in zanemarjen do Boga. Po domače so mu rekli Muks. Za rudnik seveda ni bil in za nobeno drugo ročno delo. Ko se je navečal postopanja in miloščine, je pregovoril vodilne može, ki so imeli kapital, da naj ustanovijo list. To so storili. Organizirala se je tiskovna družba in Mike Klobučar, ki je imel salun na sedmi cesti, je odstopil svoje keglijšče za tiskarno. Bila je to dolga in ozka luknja z oknom čez pročelje. Tam so postavili manjši tiskarski stroj, stajala za črke, par miz za forme in pisalno mizo spredaj k oknu. Muks je pisal in dekleta so stavila, tiskarji so pa bili vsi, razen Muksa.

List je izšel z imenom "Glas od Gornjega jezera". To ime se jim je zdelo predolgo in ponem letu so ga skrajšali v "Glasnik". List je izhajal približno 15 let. Prvi upravitelj je bil Paul Schaltz (Zalec), tedaj še mlad in energičen mož, doma z Vrha pri Vinici, ki je bil naprednega mišljenja kot je še danes. Politika gospodarjev je bila listova smer — gospodarji so pa mišljali tako kot so hoteli baroni bakra. Saj so mnogi rojaki dobili bakrene kronice — mali barončiči! — ker so bili pridni...

Z osobjem pri "Glasniku" je pa bila ves čas amola. Urednik Schweiger je pisal, rezal in pil; kmalu je bolj pil kot pisal. To je začelo presedati odboru tiskovne družbe in vrgli so Muksa na cesto. Na njegovo mesto je prišel John J. Plautz (Plavec), takrat tudi še mlad mož in dobra duša, ki se je moral priklopiti vsakemu, kdor je občeval z njim. V Ameriki je že 40 let. Rojen je bil v Šemči, bival je v Metfiki, študiral par let v Novem mestu in potem je kot 14letni deček odšel z materjo in brati vred za očetom v Ameriko. Njegov oče, dr. Josip Plautz, živinodarstvo po poklicu, je bil starosta med slovenskimi naseljenci v Calumetu, kamor je prišel iz Mehike, kjer se je bil udeležil ponesrečene Maksimiljanove vojaške ekspedicije 1864-67).

(Dalje prihodnj.)

Vesti iz Jugoslavije

Polna pridiga kapucinskega
V nedeljo, dne 7. avgusta, je bil sklican volilni shod stranke pri Sv. Petru pri Mariboru. Ta shod pa se radi o nesporazumljenju ni vrtil. Toda vrtil pa se je vendar v gostilni "Mir", pa v Gosp. župnik, sicer po duhovnik, toda že star, si priskrbel za to nedeljo srboslovca iz Studence, ki je postal slaven radi njegovega govora na pogrebu v Studenci. Ne vemo, ali je pater nalogo agitirati za katoliški shod ali profi. Na kak način pa je dosegel pa rekord v hujšanju in more katoliška cerkev biti po-nanj.

Petnajstletni morilec. V Sobotnici se je vršila glavna obravnava proti 15letnemu vajencu Stefanu Keleszu, ki je ubil svojega 14letnega tovariša Dušana Grbiča v nameri, da ga oropa, ker je vedel, da ima pri sebi 1700 Din. Kelesz ga je pregovoril, naj gre z njim v kanal ribe lovit. Grbič je nato pristal, ko pa sta bila v kanalu, ga je Kelesz zgrabil za vrat in ga držal pod vodo, dokler se Grbič ni zadušil. Potem mu je vzel denar in pobegnil z njim v Sento, kjer je bil aretiran. Mladi zločinec je bil obsojen na osem let ječe.

Strašen samomor v plamenih. V soboto, 6. avgusta, je slikar Franc Golinar v Vučji vasi na običajen način izvršil samomor. Bil je oženjen in je stanoval pri svojem očetu, kovaču Francu Golinarju. Oče ima hišo in kakih pet oralov zemlje. Pri hiši se je bolj slabo gospodarilo. Zato je prišlo do pogostih prepričev med očetom in sinom. V soboto sta bila oba zaposlena pri posestniku Ostercu, kjer sta se med delom prepirla. Okoli 11. se je sin napram očetu izrazil, da bo hišo zažgal.

Ukazni depresiji začeli zbirati
nad Savinjskimi planinami temni oblaki, iz katerih je bilo slišati delj časa samo votlo bobnenje. Nato je po 22. ponoči do ranega jutra neprestano bliskalo in grmelno, da prebivalstvo v neprijetnih občutkih ni prišlo skoro vso noč do pravega počitka. V gotovih krajih so bili zelo hudi nalivi s točo, ki so napravili na poljskih pridelkih ogromno škodo. Savinja je ne-nadoma precej narasla ter je bila od odplavljenе zemlje tem-nornjava. Tudi po nekaterih vi-nogradih je razsajala precej go-stota toča ter napravila na trtah in grozdju, ki letos lepo kaže, občutno škodo.

Italijanizacija primkov dela
komisijam vedno večje težave. Fašisti kričijo, da se morajo nemudoma vsi slovenski primki izpremeniti v pristno italijan-ske. Prefekti novih provinc prevedejo lahko samo "primke italijanskega izvora" v originalno obliko, kjer je, kakor pravi dekret pokvarjenje primka jasno ali na prošnjo prizadete-ga, ki želi italijanske poprave svo-jega tujega primka. V resnici se prefekti ne držijo točno de-kreta v tem smislu. Kdor pa ho-če svoj primke popolnoma izpremeniti, mora postopati po zakonu iz leta 1865. Tudi ni mo-goče izpremeniti Kukanja v Cuccagna, ker zakon ne govori o italijanski pisavi, ampak o italijanski obliki primka. Fašistični pritisk na prebivalstvo je velik in uspešen zlasti pri nižjih slojih, ki se bojijo za kosček kruha, ako bi se protivili zahte-vi po izpremembi primka. Višji sloji se pripravljajo za italijan-izacijo primka le v malem šte-vilu. "Piccolo" izvaja, da se piše stari tržaški podjetnik Weiss lahko še nadalje Weiss, ali ako ima sina in je ta visokošolec ter ne bo sledil očetu v trgovini, mora dobiti italijanski primke. Kaj pa če ima oče Weiss še drugega sina, ki bo trgovec? Ali se bo ta pisal še nadalje Weiss, brat visokošolec pa mor-da "Bianchi"? Fašistična pamet se je ustavila pred primkom se je ustavila pred primkom Zajec. Kaj storiti? Saiz, Sajc, Seitz, Zaic itd., kako preobličiti po italijansko ta vražji slovan-ski primke? "Piccolo" bo poro-čal. (Tržaška komisija dela in se trudi. Poslovala bo najbrže leto dni in še več pa še ne bo dognana italijanizacija prim-kov.) Tako zveni iz "Piccola." To je težka reč in italijanski poli-tični gospodi je včasih žal, da se je lotila potvarjanja primkov tako na široko.

Orožnike je buje razžalil
54letni Ivan Bončina v Tolminu. Vklenili so ga in pahnili v zapor Čaka ga huda obsodba.

OPICA GA JE ZAPELJALA.
Sodnik mu je napravil le pridigo.

New York, N. J. — John Lam-mell je stal pred magistratnim sodnikom McKimryjem, obto-žen, da je odpeljal opico Šarioto. Detektivji so aretirali Lammella za nesrečnikom, pač pa je bil slišati mnogo neokusnih opaz-od navzočih gledalcev. Odpelju-li so ga kot pogubljenca in za vrčena, za katerim se ni orosil nobeno oko, četudi je bil krist-ijan. Toda kdor misli človeško je vendarle čutil s tem nesrečni-kom, katerega so slabe domače razmere gnale v obup in pre-zgodnji grob. Star je bil 31 let, zapušča ženo in tri otroke.

PRIJATELJICA MUČENIKOV KAZNOVANA.
Izgubila je delo, ker je izjavila, da je pripravljena umreti mesto Saeca in Vanzettija.

Washington, D. C. — Mrs. Leonora H. Jones, nastavljenka v kapitolu kot voditeljka, je bila suspendirana za nedoločen čas, ker je izjavila, da je pri vo-lji umreti mesto Saeca in Van-zettija. Pisala je governerju Fullerju, da je pripravljena darovati svoje življenje, ako ta njena daritev ohrani pri življenju italijanske delavca. "Ako moje življenje lahko odvrne sko-do, ki zadene našo domovino ra-di eksekucije teh dveh mož," je pisala Jonesova governerju, "tedaj ga rada žrtvujem."

Za 20 Din sta ga hoteli ubiti.
Dne 2. avg. okrog polnoči sta delavca Anton Knupič in Josp Tancer napadla v gostilni pri Delavski pekarni nič hudega slutečega tkalca Ivana Pšenič-nika, ga začela daviti in zahte-vati od njega denar, češ: "20 Din mama daj pa te ubijeva!" Pšeničniku se je posrečilo, da se je iztrgal surovežema in utekel iz gostilne. Napadalec se bosta morala zagovarjati pred sodiš-čem.

VENERA ZAKRIJE SVOJE LICE V MESECU SEP-TEMUR.
Zdaj hiti proti solncu.

Washington, D. C. — Planet Venera hiti proti solncu in se nahaja v svojem največjem blišcu. Ako se pogleda ob večer-rih skozi daljnogled, tedaj se vidi v tisti fazi kot luna, ako je stara štiri dni.

IZ PRIMORJA
Društvo američkih naravo-slovcev izjavlja, da je to zadnji mesec ko se Venera vidi kot večernica, nakar se areča s soln-cem in postane jutranja zvezda.

COOLIDGE DAL SVOBODO VUKO PEROVIČU.
Perovič je bil dvajset let v senci vislic.

Kansas City, Mo. — Ko je predsednik Coolidge podelil svobodo Vuko Peroviču, rodom Črnogorcu, je končala drama, ki je pričela pred dvajseti leti, ko je vse drvelo v Alasko za zlatom.

Srbaki ekskronprinc Jurij se je obstreli
Belgrad, 25. avg. — Princ Ju-rij Karadžordžević, starejši brat kralja Aleksandra in bivši pre-stolonaslednik, je večer skušal izvršiti samomor. Odpeljali so ga ranjenega v bolnišnico.

TROCKIJ V RAZGOVORU Z AMERIŠKO MISIJO.
(Nadaljevanje s 1. strani.)
"Nikar ne mislite, da smo se kaj spremenili," je rekel nado-lje. "Mi smo še vedno stari re-volucionarji, in če naši sovraž-niki mislijo, da smo postali leni in zaspani vsled našega dela v Rusiji, bodo grdo presenečeni."

OPICA GA JE ZAPELJALA.
Sodnik mu je napravil le pridigo.

New York, N. J. — John Lam-mell je stal pred magistratnim sodnikom McKimryjem, obto-žen, da je odpeljal opico Šarioto. Detektivji so aretirali Lammella za nesrečnikom, pač pa je bil slišati mnogo neokusnih opaz-od navzočih gledalcev. Odpelju-li so ga kot pogubljenca in za vrčena, za katerim se ni orosil nobeno oko, četudi je bil krist-ijan. Toda kdor misli človeško je vendarle čutil s tem nesrečni-kom, katerega so slabe domače razmere gnale v obup in pre-zgodnji grob. Star je bil 31 let, zapušča ženo in tri otroke.

Razvoj kinematografske industrije

Kinematograf (moving picture) je eden izmed čudežev modernega sveta. Tekom kratkih let — saj se ljudje srednje starosti spominjajo, ki kinematografa še ni bilo — se je kinematografska industrija od mehanične igrače, zanimive radi novosti, razvila do najbolj priljubljene oblike zabave za široke mase.

Dandanes imamo v Združenih državah več kot 20,000 gledališč, posvečenih predstavljanju kinematografskih slik in v teh gledališčih lahko sedi istočasno 8,500,000 oseb.

Kinematograf se je izcimil iz kamere. Najprej je nastala fotografska kamera, ki posnema slike nepremičnih predmetov ali mirno stoječih oseb, nato se je razvila kinematografska kamera, ki ne le fotografira premikajočih se predmetov in oseb, marveč projicira poedine slike na tak način, da se našemu očesu zdi, kot da se slika sama premika. Kinematograf je postal mogoč, ko se je iznašlo, ako se projicira 16 do 20 slik na sekundo pred zapiračem, ki skriva prehod od ene slike do druge, naše oko ne vidi poedinih slik, marveč se mu zdi, da se predmeti sami premikajo. Gre torej za optično prevaro.

Predhodnik modernega kinematografskega aparata je bil takozvani kinetoskop, ki ga je l. 1838 izumil Thomas Edison, slo-viti američki iznajditelj električne razsvetljave, gramofona in drugih neprecenljivih darov za človeštvo. On je prvi dal svetu idejo o kinematografu.

Prve kinematografske slike so bile le kratki premični prizori. Prvi gledalci kinematografov so plačevali vstopnino, ne več kot pet centov, da vidijo vlak, premikajoč se čez umazano steno, ali pse, ki lovijo zajca. Nikomur tedaj še padlo na misel, da bi premične slike rabili za dramsko predstavo. Neki krojač po imenu Lewin je postavil kos belega platna (sreen) v lotu za svojo hišo in začel proti vstopnini pet centov poka-zovati male prizore, kot zaljubljeni parček, ki se poljublja, osebe, ki se sprehajajo po cesti, otroke, ki mečejo žogo, ali kake druge enostavne prizore. Ideja je bila dobra in občinstvo je pokazalo, da rado vidi take premične slike. Mnogo drugih podjet-nih ljudi je začelo najemati kak prostorček za predstavljanje enakih slik, ne da bi kdo sanjal,

da bo kinematograf dvajset let kasneje zabava za milijone ljudi. Izmed prvih pionirjev na tem polju je bil Marcus Loew, ki je dandanes vreden mnogo milijonov in je velikaš v filmski industriji. Svojo srečo je začel s tem, da je zgradil v New Yorku majhno gledališče, ki ga je nazval "Nickelodeon".

To je bil začetek kinematografskih gledališč. Produkcija filmov je tudi imela skromen začetek. Ime Marcusa Loewa je tudi spojeno z romantično zgodovino razvoja današnje mogoč-ne kinematografske industrije. Loew, ki je prišel v Ameriko z Ograkega, kot siromašen priseljencec, je dvakrat ponesrečil v trgovini, ali znal si je pridobiti kredit, ker se je obakrat potrudil poravnati vse svoje dolgove do zadnjega centa. Tedaj si iz-mislil nakupiti nekoliko starih štacun v središču New Yorka in pokazovati v njih navadne kinematografske slike večinoma v zvezi z vodvilskimi prizori. On je tudi uvedel takozvane "penny arcade", hodnik, kjer se nahajajo majhni bloskopi, za vsakega izmed katerih treba plačati po en cent.

Potreba po premičnih slikah je privedla več mladih ljudi v produkcijo filmov. S svojimi kamerami so hodili okoli in posne-mali razne enostavne prizore. Od enostavnega filma, ki je kralj poljubljajoč se parček, do filma, ki je tudi povedal malo storijo, je bil le kratek korak. Začeli so najemati gledališčne igralce in predstavljati za ka-mero enostavne zapletljive kaj-oropanje vlaka ali avtomobilsko dirko. Končno si je nekdo iz-mislil predstavljati daljšo storijo. "Veliki rop na vlaku" je bila prva kinematografska slika s poñnim dramatičnim zaplet-ljajem, z junakom, junakinja in intrigantom. Izvedel je to prvo silko Thomas Edison sam.

Potem je sledila vrsta filmov v dolgotrajnih motovili (reel). Od igrance je kinematograf postal industrijalno podjetje. Komedijske, drame in druge predstave so se stlačevali v dve kratki motovili (reels) filma. Ti kratki filmi so postali takoj priljubljeni, ko so se prikazovali v "penny arcades" tedanjega časa. Gledalci prvih kinematografskih slik niso bili nič kaj kri-tičnega duha. Ni jim bilo do tega, kaj in kako se igra, le da se je gibalo.

L. 1907 je izdelovanje in prikazovanje filmov že postalo do-bižkonosna in ustaljena indu-strija. Tega leta se je zgodilo, da so se ljudje začeli zavodati, kaj zares utegne pomenjati ki-nematograf. Imeli smo "rush" na novo industrijo, liki navalu na zlato, ko so ga odkrili v Kaliforniji. Vse je hitelo v "movie" industrijo. Mesarji, peki, čev-ljarji in trgovci z obnošenimi oblekami so postali producenti filmov ali lastniki gledališč. Ni bilo treba imeti mnogo denarja, da se najame prazna štacuna, iz-posodi trideset do štirideset klop in tako odpre gledališče. In bilo je ravno tako lahko v onih časih začeti izdelovati kinematografske slike: kamera in optimizem je bilo približno vse, kar je bilo treba za to. Velike razpečevalne družbe, takozvane "exchanges", ki se bavijo z di-stribucijo filmov po vsem svetu, so bile tedaj le skromna trgov-ska podjetja. Razkazovalcem slik so posojevala stroje za projekciranje in vse pritiskline, dosti-krati celo klop. Občinstvo pa ni bilo nič kaj izbirčno.

Ko pa se je občinstvo priva-dilo tej novotariji, je bilo treba nuditi mu nekaj več kot sku-pino premikajočih se oseb. Občinstvo je hotelo imeti še boljše drame ali komedije. Začeli so izdelovati filme do dolgotrajnih treh motovili (reel). Še do l. 1908 ni bil nikak film daljši kot toliko.

D. W. Griffith, ki je kasneje zaslovel na kinematografskem polju, je bil prvi direktor (reži-her), ki je izdelal filma na tri mo-tovila. Nekoliko let kasneje je isti direktor izdelal slovit film "Birth of a Nation", ki je pred-hodnik vseh kasnejših velikih filmov. V tej sliki je Griffith uporabil storijo z dolgim zaplet-ljajem in prvič uporabil velike množice ljudi za vojne prizore. S tem je Griffith pokazal, da more kinematografska slika iz-polniti ves gledališki program in da je občinstvo voljno plačati za dober film ravno toliko kot za dober dramo na odru.

Istočasno so taki sloviti kinematografski igralci, kot Mary Pickford, Charles Chaplin in Douglas Fairbanks, postali ravn-tako znani kot najbolj popu-larni igralci "base-balls". Po uspehu filma "Birth of a Nation" so ti igralci, kakor tudi Lillian Gish, ki je zaslovela ravn-po tem filmu, nastopili v vrsti slik v dolgotrajnih osmih, desetih in celo dvanajstih motovili. Druga vrsta slik, ki je postala popularna, je bila serija (serial) slik, predstavljajoča dolgo po-vest polno živahnih avantur v mnogih delih. Navadno je vsaka poedina slika končala ravno v najbolj zanimivem trenutku, da se nadaljuje prihodnji teden, in tako dalje čez dolgo vrsto tednov.

(Dalje prihodajla.)

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

Ivan Cankar: TUJA UČENOST

Moja mati je bila kmetički otrok; rasilja in dorasla je tako čisto in nedolžno kakor cvet na polju. Ko se je možila, ni znala ne brati ne pisati. Obojega se je učila šele tedaj, ko smo mi otroci dorasli; bdelja je po noči, da bi je nihče ne videl. Pisala je z neokretno roko, črke so bile zelo velike; ali še zdaj se spominjam, da je bila njena slovenščina lepa in čista in da nam je popravljala besede.

Ko smo se naučili brati in pisati, smo začeli s slovensko in z nemško slovnico in s težavnimi računi. Mati se je vsega učila z nami. Pretenke in preveč oglete so ji bile nemške črke, nazadnje pa se jih je privadila. Čudno ne mi je zdelo, ko sem slišal iz njenih ust prvo nemško besedo, toda preudaril sem takoj: "Mati zna vse, čemu bi nemški ne znala?"

Tako je bilo, dokler smo bili vsi doma; nenadoma pa je seglo med nas kakor silen veter in razkropili smo se na vse strani.

Poleti je bilo, ko sem se vrnil domov; prinesel sem s seboj skladovnico nemških knjig. Trinajst let, mislim, da mi je bilo takrat. Prvo noč sem zaspal ves truden, pa sem se o polnoči vzdramil, ker mi je bila zasvetila luč na trepalnice. V poluspa-

nju in preplašen sem se ozri po izbi; mati je sedela za mizo, moje knjige je imela pred seboj. "Mati, saj te stvari niso..." sem vzkliknil, pa mi je beseda zastala v grlu kakor od stramu. "Kaj da niso?" je vprašala mati; njen mladi obraz je bil ves zardeč.

"Tuje stvari so, puste... kaj bi ž njimi?" sem rekel s tišjim glasom. Čutil sem, da sem jo bil užalil, in tudi sem čutil, da vidi ona moja hinavščino in moj sram. Držala je knjigo v obeh rokah in je strmela vanjo; zdi se mi, da je bil Goethejev Werther.

"Glej... saj sem se učila nemški... saj razumem, če kdo na cesti govori... ali teh besed ne razumem... nobene ne razumem!"

"Saj ni treba, mati, saj ni treba, da bi to razumeli!" sem ji odgovoril ves prestrašen. "Ni treba tega razumeti!"

Zdaj vem, kar sem takrat le slutil: da je bila mati otrok, bel in čist, ko smo bili mi že oskrbnjeni otroci.

Počasi je zaprla knjigo, položila jo je k drugim, nato je stopila k meni. "Kaj je v teh knjigah?" je vprašala.

"Tuja učenost!" sem odgovoril. Samo jezik je tako odgovoril, v mojem srcu pa je bila velika žalost; že ob tisti uri je bilo v njem tisto koprnjenje, ki je

zdaj zavedno, silno in grenko: "Da bi bil ko ti, o mati, cvet na polju; da bi nikoli ne okusil spoznanja!"

"Povej mi, kaj pravi ta učenost?" je rekla mati. "Sam ne vem!" sem odgovoril vznemirjen in zlovoljen. "Vsakemu pravi drugače, kakor je že uho in pamet! Meni pove kaj lepega, komu drugemu pa kvasi in kvanta!"

Mati se je vsa zgrozila. "Kje si se naučil takih besed? Ta učenost te jih je naučila?" Sedla je k vzgljavi, da so bila njena lica čisto blizu mojih. "Ali veš, daj si snoči zamuditi!"

"Ne vem!" "Gledala sem in sem čakala, nazadnje pa si zaspal. Ni nisi mogel snoči, še pokrival se nisi!" Molčal sem; v mojih mislih pa se je ljubeznivo in sočutno smejala.

"Mati, mati, otrok ti mlad, nedolžen!" Zakaj trinajstletni fantje so zmerom brezverci.

"Še pokrival se nisi! Truden si bil, ali ne tako truden, da bi roka ne dosegla čela... Glej, zdaj vem... ko sem se doteknil tiste knjige, sem občutila... zdaj vem, odkod tvoje modre besede in tvoj starobni smeh. Tuja učenost ti je segla v srce, napravila te je mlačnega in lenega..."

Zaspal sem bil, njene besede pa sem slišal vse in sem jih raz-

zumel. Ali toliko hudobne hinavščine je bilo v meni, da sem zatihnil oči ter sopal globoko kakor v trudni drempavici.

Mati je tiho vstala, sklonila se je do moje glave in me je pokrižala na čelo, na ustna in na prsi. Skoz presledek narahlo zatihnilih trepalnic sem natančno videl njen obraz; in tudi sem videl, da so bile njene oči sozne in da so se ji ustna tresla.

"Na Boga ne pozabi! Na Boga ne pozabi nikdar!" Pokrižala me je v drugič; tako globoko se je nagnila k meni, da sem čutil na licih toplo sapo iz njenih ust.

"Pri Bogu ostani!" Nisem se ganil in nisem odpril oči, zaspal pa nisem dolgo. Lepe pa žalostne so bile moje misli.

Novo knjige

Walls and Bars. By Eugene V. Debs. Uredil Theodore Debs. Izdala socialistična stranka. Chicago, Ill. Cena v platno vezani knjigi \$1.50. Ducat iztisov \$14.00, sto iztisov \$100.

To je zadnje delo pokojnega Debsa, zbirka trinajstih člankov, ki slikajo življenje v ameriških ječah. Debs je spisal to delo popolnoma s človeškega stališča kot se odlikujejo vsi njegovi spisi. Ostra kritika je sedanjega kazenskega sistema v Združenih državah.

Naročite je poslani na sledeči naslov: National Office, Socialist Party, 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill. Dobi se tudi pri "Projektarcu".

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Julija 31-27) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člane \$6.20.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: Mindinaki List stane za celo leto \$1.20.

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Prihodne prireditve kluba št. 1 J. S. Z.

Klub št. 1, J. S. Z. Dramska predstava v nedeljo 16. oktobra v dvorani C. S. P. S.

Pevski zbor "Sava". Koncert 27. nov. v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, J. S. Z. Dne 31. dec. Silvestrova zabava v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, J. S. Z. Dramska predstava 29. jan. 1928, v dvorani C. S. P. S. — Druge prireditve kluba št. 1 v l. 1928: Dne 8. aprila dramska predstava v dvorani C. S. P. S. — V torek 1. maja prvomajska slavnost v dvorani S. N. P. J. — Dne 20. maja koncert "Save" v dvorani S. N. P. J.

VEČERNA PRIREDITVA SLOVENSKEP ORGANIZACIJ V CHICAGO.

"Godba S. N. P. J." — Veselica v dvorani S. N. P. J. dne 4. septembra.

Pioneer. Piknik dne 11. septembra v Clarendon Hillau, Ill.

Društvo "Evan" J. S. K. J. št. 70. — Vinska trgatve dne 24. septembra v Narodni dvorani na 18. cesti in Racine ave.

Veselica društva Pioneer dne 1. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Društvo "Delavec" št. 5 S. N. P. J. — Veselica s igro v nedeljo dne 6. novembra v Hrvaškem domu na 96. cesti in Commercial ul. v So. Chicago. OPOMBA: Ako prireditelja Vabega društva ni označeno v gorajšnji seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ 1834 S. Racine Ave.

ZDRAVLJENJE BOLANIH NOG

Odprte rane, ulčena, napete žile in ločne boleznine se lahko zdravijo doma med vašim delom. Pišite po brezplačno knjižico "Kako zdraviti bolne noge." Opišite vaš slučaj boleznine.

A. C. Liepe Pharmacy, 1426 Green Bay Av., Milwaukee, Wis.

POSESTVO NA PRODAJ.

Proda se posestvo v največji slovenski farmerski naselbini Willard, Wis., katero obsega 80 akrov zemlje. Proda se z vso živino, orodjem, pohištvo in vsemi pridečki vred. Za ceno in nadaljnja pojasnila pišite na: F. Gorenc, Greenwood, Wis. (Adv.)

POHIŠTVO NA PRODAJ.

Proda se raznovrstno pohištvo po zmerni ceni. Vsled boleznine se nameravamo preseliti in bi radi prodali pohištvo. Pridite osebno pogledat v prvo nadstropje: Mrs. Eckart, 2144 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta, kakoršnokoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej pojte v pisnu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je preločeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčo no celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno častnikarstvo vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vsi, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila če se koga išče, ženitvene ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bodete sanj plačali. To pojasnilo dajemo radi tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upraviteljsko lista. Poslaim, da to upoštevate in se potem ravnamo. — Filip Godina upravitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrdi v sedanjih kampanji in dobi osem pošiltnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vrsto upravitelstvu, dobi krasno samonapojno pisalno pero in avtomatični svinčnik z lepim zlatim znakom S. N. P. J.

All ste se naročili Prosveto ali Mladinski list svojem prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC"

katerega priredi

SLOVENSKA POSTAJA ŠT. 1621 I,

MODERN WOODMEN OF AMERICA

V NEDELJO, DNE 28. AVGUSTA 1927

na John Vidmarjevem vrtu, Willow Springs, Ill.

Pripravljenih je več krasnih daril za zmagovalce v tekmah in igrah. Vršila se bo tudi tekmá vložnja vrvi med skupino naše postaje in skupino dr. Sv. Stofana št. 1, K. S. K. J. Mnogo različne zabave in razvedrila se obeta vsem udeležencem, zato se vabi cenj. občinstvo, da se te prireditve množtevino udeleži.

Kdor bi se želel peljati s "truckom" naj to sporoči A. J. Dulgerju, tajniku, 1856 W. 23rd St., Chicago, Ill. Telefon: Roosevelt 1633.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENC—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
Zakon Biogenesije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—sanjmitva povest iz življenja ameriških frančiskanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
Zajedaki—resnična povest in prava ilustracija doslej skratega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c
"Herbenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo...25c
"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo...20c

Pišite pošto na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kampanja za dnevnik

Vsi aktivni člani S. N. P. J. naj grede na agitacijo! Dnevnik mora imeti preko 10,000 naročnikov še to leto. Agitatorje, ki bodo delavni, čakajo lepe knjižne nagrade.

Kampanja za nove naročnike na dnevnik "Prosveto" se otvori 15. februarja 1927 in se zaključí 15. novembra 1927.

Vsako, ki se naroči na dnevnik "Prosveto" in ki doslej še ni bil naročnik, bodi za pol leta ali za celo leto, ali če stari naročnik pošlje dve ali več naročnin NOVIM NAROČNIKOV, je deležen nagrade v knjigah iz zaloge Književne Matice S. N. P. J.

Pogoj za nagrade je NOV NAROČNIK in vsako mora poslati celo vrsto naročnine brez vsakega odbitka poštnine ali provizije upravitelstvu "Prosveto". V tej kampanji ni dovoljena nobena provizija. Kdor si vzame provizija, ne dobi nagrade.

Za eno polletno naročnino na dnevnik je pošiljatelj deležen knjige "Jimmie Higgins," ki je vredna \$1.00. Za eno celoletno naročnino je pošiljatelj deležen "Slovensko-angliške slovnice," vredne \$2.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti \$2.00.

Za dve celoletni naročnini dobi pošiljatelj knjige "Ameriški Slovenci," vredne \$5.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti \$5.00.

Bratje in sestre S. N. P. J., kakor tudi drugi rojaki in rojakinje, ki še niste naročili na dnevnik "Prosveto," sedaj se vam nudi ugodna prilika, da si za majhno vsotico nabavite dober list in poleg tega dobite še dobre knjige EASTONJI

Pokupite se z naročbo! Pošljite naročnino še danes! Naročnina "Prosveto" za eno leto je \$6.00, za pol leta \$3.00. (Za Chicago in Cicero je \$7.50, člani plačajo \$6.30, za Evropo pa \$9.00.) Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za celo leto ali \$2.40 za pol leta, ker člani plačajo pri assessmentu \$1.20 na leto za tednik.

Mladinski List stane za eno leto \$1.20.

Vsi pisni in drnari pošljite na naslov: Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SPOVED

L. N. Tolstoj.—Prevedel Josip Vidmar.

(Dalje.)

V svojem razmišljanju sem stalno spravljal končno v sklad s končnim in neskončnim, pa saj tudi drugače nisem mogel, zato pa je tudi sledilo, kar je moralo slediti; sila je sila, snov je snov, volja je volja, neskončnost je neskončnost, nič je nič, — kaj drugega pa ni moglo slediti.

Stvar je bila podobna temu, kot se zgodi včasih v matematiki, ko misliš enačbo razrešiti, pa jo razrešiš v identiteto. Potek razmišljanja je pravičen, toda v rezultatu dobiš odgovor: a = a ali x = x ali 0 = 0. Isto se je zgodilo tudi z mojim premišljanjem z ozirom na vprašanje o pomenu mojega življenja. Odgovori, ki jih daje vsa veda na to vprašanje, so same identične enačbe.

In res, strogo razumsko znanje, ki prične, kot je storil Descartes, s popolnim dvomom o vsem in zametava vsako do vere ponižajočo se znanje in gradi vse znova na zakonik razuma in poizkusa, — ne more dati drugega odgovora na življenjsko vprašanje kot tistega, ki sem ga dobil jaz, namreč nedoločnega. Meni se je v početku samo zdelo, da je dalo znanje pozitiven odgovor — Schopenhauerjev odgovor: življenje nima smisla, življenje je zlo; ko pa sem stvar preiskal, sem spoznal, da odgovor ni pozitiven, temveč da ga je le moje čustvo tako izrazilo. Strogo izražen odgovor, kot je tudi izražen pri Braminih, pri Salomonu in Schopenhauerju, pa je le nedoločen odgovor ali identična enačba 0 = 0, življenje je nič. Tako da filozofsko znanje ničesar ne zanika, temveč le odgovarja, da tega vprašanja ne more razrešiti in da ostane vprašanje zanj nepredeljeno.

Ko sem spoznal to, sem spoznal, da v razumskem znanju ne bi bil smel iskati odgovora na svoje vprašanje in da je odgovor, ki ga daje razumsko znanje, le opozorilo, da je odgovor mogoč le tedaj, če se vprašanje stavi drugače. In sicer le tedaj, če se v razmišljanje uvede vprašanje razmerja med končnim in neskončnim. Spoznal sem tudi to, če so odgovori, ki jih daje vera, še tako nerazumni in spakedrani, da imajo vendar le to prednost, da uvajajo v vsak odgovor razmerje med končnim in neskončnim, brez česar ne more biti odgovora.

Naj stavi vprašanje: kako naj živim, kakorkoli. — odgovor: po zakonu božjem. Kaj bo sledilo iz mojega sedanjega življenja? — Večne muke ali večna blaženost. Kakšen smisel ima, ki ga smrt ne uniči? Združitev z neskončnim Bogom, raj.

Tako da sem bil neobhodno priveden do priznanja, da ima celo živče človeštvo poleg razumskega znanja, ki se mi je prej zdelo edino, še neko drugo nerazumno znanje, ki daje možnost življenja, — vero.

Vsa nerazumnost vere je ostala zame ista kakor prej, toda moral sem priznati, da daje samo vera človeštvu odgovore na življenjska vprašanja in torej tudi možnost življenja.

Razumsko znanje me je privedlo do priznanja, da je življenje nesmisel, — moje življenje se je ustavilo in hotel sem se uničiti. Ko sem se ozri na ljudi, na celo človeštvo, sem videl, da ljudje žive in trdijo, da vedo za smisel življenja. Ozri sem se vase: dokler sem vedel za smisel življenja, sem živel. Kakor drugim ljudem, tako je tudi meni dajala vera smisel in možnost življenja.

Ozri sem se še naprej, na ljudi drugih delov, na sodobnike in na ljudi pred nami in sem ugledal isto. Kjer je življenje, tam daje vera od tistega časa, odkar človeštvo eksistira, možnost življenja in glavne črte vere so povsod vedno ene in iste.

Naj daje vera kakoršnekoli odgovore in komurkoli, naj bo vera sama kakoršnekoli, vsak odgovor vere pripisuje končnemu eksistiranju človeka smisel neskončnega, — smisel, ki ga trpljenje, izgube in smrt ne uničijo. Torej — smisel in možnost življenja je mogoče najti le v veri. Kaj pa je ta vera? In spoznal sem, da vera ni samo izpričevanje nevidnih stvari itd., ni razodetje (to je le opis enega izmed znakov vere), ni le soglasje s tem kar je bilo človeku povedanega, kot se največkrat vera razume, — vera je poznanje smisla človeškega življenja, vlad katerega človek ne uniči samega sebe, temveč živi. Vera je življenjska sila. Če človek živi, tedaj gotovo v nekaj veruje. Če ne bi veroval, da je radi nečesa treba živeti, bi ne živel. Če ne vidi in ne spoznava dovednosti končnega, tedaj veruje v to končno; če razumeva dovednost končnega, mora verovati v neskončno. Brez vere ni mogoče živeti.

In spomnil sem se na ves razvoj svojega notranjega dela in sem se zgrozil. Sedaj mi je bilo jasno, da ne sme človek, če naj mu bo mogoče živeti, videti neskončnega, ali pa mora imeti tako razlago življenjskega smisla, v kateri bi bilo končno spravljeno v sklad z neskončnim. Tako razlago sem imel, toda dokler sem veroval v končno, mi ni bila potrebna, in zato sem jo pričel raziskovati. In pred lučjo razuma se je cela prejšnja razlaga razletela v prah; toda prišel je čas, ko sem jenjal verovati v končno. In tedaj sem pričel graditi na razumskih temeljih iz tistega, kar sem vedel, tako razlago, ki bi podala smisel življenja: toda nastalo ni nič. Skupno z najboljšimi razumi človeštva sem pričel od tega, da je 0 = 0, in sem se silno začudil, da sem dobil tak rezultat, dasi ni moglo slediti nič drugega.

Kaj sem vršil s tem, da sem iskal v izkustvenih vedah? — Hotel sem zvedeti, zakaj živim, in sem zato proučeval vse, kar je izven mene. Jasno je, da sem lahko marsikaj zvedel, toda nič takega, kar mi je potrebno.

Kaj sem vršil s tem, da sem iskal odgovor v filozofskih znanjih? Proučeval sem misli tistih bitij, ki so se nahajala v istem položaju kot jaz in ki niso imele odgovora na vprašanje: zakaj živim. Jasno je, da nisem mogel zvedeti ničesar drugega kot to, kar sem vedel sam, da namreč ni mogoče ničesar vedeti.

Kaj sem? — Del neskončnosti. Saj leži že v teh dveh besedah vsa naloga.

Kaj je mogoče, da bi si bilo človeštvo stavilo to vprašanje šele včeraj? In kaj je mogoče, da si ni pred menoj še nihče stavil tega vprašanja. — vprašanja, ki je tako preprosto da se silni na jezik vsakemu pametnemu otroku?

To vprašanje je bilo vendar stavljeno, odkar žive ljudje; in odkar ljudje žive je razumljivo, da je za rešitev tega vprašanja nezadostno spravljati končno v sklad s končnim, in odkar ljudje žive, je razmerje med končnim in neskončnim najdeno in tudi izraženo.

Vsa ta pojmovanja, v katerih se spravlja končno v sklad z neskončnim in iz katerih sledi smisel življenja, pojmovanja Boga, svobode, dobrega, mi logično preiskujemo. In ta pojmovanja ne prenesejo kritike razuma.

Če bi ne bilo tako grozno, bi bilo smešno, s kakšnim ponosom in s kakšno samozadovoljnostjo razdiramo — kakor otroci — uro, vzamemo iz nje pero, napravimo igračo iz njega in se potem čudimo, da se je ura ustavila.

(Dalje prihodnjik.)